

**Podpora zvyšovania profesionality výkonu a rozvoj
Ľudských zdrojov v oblasti výkonu a služieb sociálnej
inklúzie pre štátnu správu a samosprávu – I.**

NP Profi - I.: spoločná lekcia pre budúcnosť

Spracovala: **Kvetoslava Repková** (garantka NP)

(konzultované s členmi a členkami Profi-komunity)

Bratislava, november 2015

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z **Európskeho sociálneho fondu** v rámci Operačného programu
Zamestnanosť a sociálna inklúzia.

www.esf.gov.sk

1 Kontext, cieľ a predmet dokumentu

Tento materiál bol iniciatívne spracovaný na základe priebehu a výsledkov vybraných záverečných podujatí NP „Podpora zvyšovania profesionality výkonu a rozvoj ľudských zdrojov v oblasti výkonu a služieb sociálnej inklúzie pre štátnu správu a samosprávu – I.“ (ďalej len „NP“), konkrétne na základe posledného zasadnutia Riadiaceho výboru NP konaného dňa 9.11.2015 a záverečného seminára NP konaného dňa 19.11.2015.

Jeho *cieľom* je optimalizovať smerovanie ďalších projektových aktivít na úseku zavádzania systému prehľbujúceho vzdelávania osôb angažujúcich sa v oblasti podpory sociálnej inklúzie (v jednotlivých službách starostlivosti) na základe procesov a výsledkov jednotlivých podaktivít NP.

Predmetom materiálu sú postrehy, podnety a spätné väzby z oboch vyššie uvedených podujatí systemizované do podoby odporúčaní pre dizajnovanie a organizovanie budúcich projektovo-implementačných aktivít rezortného systému vzdelávania v oblasti podpory sociálnej inklúzie.

Materiál bol poskytnutý sekcii sociálnej a rodinnej politiky MPSVR SR a sekcii Európskeho sociálneho fondu MPSVR SR. Rovnako bol umiestnený na webovú stránku NP.

2 Krátka informácia o rozhodujúcich podujatiach

2.1 Štvrté zasadnutie Riadiaceho výboru NP

Posledné *zasadnutie Riadiaceho výboru NP* sa uskutočnilo dňa 9.11.2015 v priestoroch MPSVR SR. Rokovania sa zúčastnili okrem riadnych členiek Riadiaceho výboru aj hostia a hostičky, konkrétne garantka NP, riešiteľský tím podaktivity 1.3.2 (príprava Návrhu systému rezortného vzdelávania na úseku podpory sociálnej inklúzie) a vybraní hostia a hostičky zo sekcie sociálnej a rodinnej politiky MPSVR SR a osobného úradu MPSVR SR. Súčasťou programu bolo aj záverečné hodnotenie vybraných podmienok a procesov v rámci NP, ktoré môžu byť inšpiratívne pre ďalšie projektové obdobie.

2.2 Záverečný seminár

Dňa 19.11.2015 sa uskutočnil v priestoroch IVPR *záverečný seminár NP*. Jeho cieľom bolo vytvoriť komprehenzívnu mozaiku jednotlivých typov expertíz (procesov a výstupov) vykonávaných v rámci NP a identifikovať určité odporúčania pre fázu implementácie jeho výsledkov v rámci NP Profi-II., či akejkoľvek inej projektovej či mimo-projektovej aktivity zameranej na otázky prehľbujúceho vzdelávania osôb pôsobiacich v oblasti podpory sociálnej inklúzie.

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z [Európskeho sociálneho fondu](#) v rámci Operačného programu **Zamestnanosť a sociálna inklúzia**.

www.esf.gov.sk

Princíp komprehenzívnosti sa v rámci organizácie záverečného seminára nenapíňal len cez systematiku jeho obsahu, ale aj cez zastúpenie kľúčových aktérov. Seminára sa zúčastnili experti a expertky zo všetkých podaktivít NP, zástupcovia a zástupkyne zadávateľa (SSRP MPSVR SR), sekcie ESF MPSVR SR, osobného úradu MPSVR SR, odboru právnych služieb MPSVR SR, Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny a zastúpenia Európskej komisie na Slovensku (spolu takmer 60 osôb). Špecifické postrehy a komentáre boli formulované počas celého priebehu rokovania, osobitne však v záverečnej časti „Neodložiteľné odkazy pre ďalšie projektové obdobie“.

3 Postrehy a odporúčania pre ďalšie projektové obdobie

Komplexnosť aktivít projektového riadenia a personálna matica NP

Tradične sa v rámci národných projektov počíta s pozíciou projektového manažéra/rky, teda osoby, ktorá riadi administratívno-procesné aspekty NP. Pre účely riadenia obsahovo-expertných aktivít takáto pozícia často chýba. Aj keď sa ustanovuje pozícia garanta/ky NP, táto nie je v personálnej matici NP obsiahnutá a teda nie je financovaná. Riadenie obsahovo-expertných aktivít jednotlivcov a minitímov vo vnútri jednotlivých podaktivít, rovnako naprieč podaktivitám NP, je kľúčovým predpokladom kvality procesov a výstupov akéhokoľvek NP a teda jeho úspešnosti a udržateľnosti jeho výstupov.

Odporúčanie1: V rámci plánovania expertných činností a tvorby personálnej matice NP vytvoriť možnosť ustanovenia pozície manažéra/rky pre obsahové aspekty NP (garanta/ky NP) a jeho/jej primeraného financovania.

Skúsenostne zmiešané tímy

Kvalifikačné predpoklady pre vykonávanie jednotlivých expertných pozícií v NP boli nastavené veľmi vysoko, spravidla na úrovni Expert3 (úroveň vzdelania, v kombinácii s dĺžkou praxe a duševnej tvorby v predmetnej oblasti, ktorej sa expertíza týkala). Tým sa eliminovali možnosti vytvárať kvalitné expertné tímy založené na expertoch/tkách rozličnej skúsenostnej úrovne pri zachovaní podmienok stupňa vzdelania.

Odporúčanie2: Podporovať formovanie skúsenostne zmiešaných expertných tímov, čím sa vytvárajú podmienky pre budovanie udržateľných expertných kapacít aj pre ďalšie projektové aktivity.

Obsahové aspekty vzdelávania

Spoločnou črtou prakticky všetkých služieb starostlivosti, osobitne však sociálnych služieb, je tendencia k ich decentralizácii. Tá sa následne premieta ako významné hodnotové východisko aj do systému vzdelávania zamestnancov/kýň v sociálnej oblasti. Skúsenosti aj

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z **Európskeho sociálneho fondu** v rámci Operačného programu **Zamestnanosť a sociálna inklúzia**.

www.esf.gov.sk

zo zahraničia však poukazujú na prehlbovanie regionálnych a lokálnych disparít v dostupnosti služieb starostlivosti v prípade, že sú komplexne decentralizované. Súčasťou decentralizácie tak musí byť aj systém *centralizovaného garantovania dostupnosti a prístupnosti* služieb starostlivosti pre každého¹, napr. cez systém stanovovania minimálnych štandardov kvality stanovených a garantovaných na národnej (vládnej) úrovni.

Odporúčanie3: V rámci obsahu vzdelávania citlivo vyvažovať aspekty centralizácie - decentralizácie – recentralizácie, v závislosti od toho, o aký aspekt manažovania verejného záujmu ide (podmienky, praktický výkon, financovanie, štandardy kvality, príp. iné).

Nové vzdelávacie témy a vzdelávacie programy

Počas prvej fázy realizácie NP (pri identifikovaní najdôležitejších vzdelávacích tém, ktoré sa napokon transformovali do podoby vzdelávacích programov), boli experti/tyky limitovaní/é v počte presadených tém (v zmysle Opisu NP spoločne 10 tém pre všetky oblasti služieb starostlivosti). Rovnako v nasledujúcich častiach NP (pri príprave a dotváraní vzdelávacích programov) sa niektoré témy a programy upravovali a tematicky čiastočne menili (napr. VP Dieťa a rodina v krízových situáciách). Ich aktuálnosť však naďalej trvá, rovnako sa objavujú ďalšie dôležité témy.

Odporúčanie4: Využívať naakumulovaný expertný potenciál Profi-komunity k identifikácii ďalších kľúčových vzdelávacích tém v jednotlivých oblastiach služieb starostlivosti, ktoré by sa mohli stať súčasťou špecializačného či NOČ vzdelávania v budúcnosti.

Názov budúcej vzdelávacej inštitúcie – alternatívy

Spracovateľský tím pre podkativitu 1.3.2 NP (Návrh systému rezortného vzdelávania) navrhol po predchádzajúcich konzultáciách so zadávateľom a riešiteľom NP nazvať budúcu vzdelávaciu inštitúciu na úseku podpory sociálnej inklúzie ako *Sociálnu akadémiu*. Na základe rozpravy počas záverečného seminára NP odznel názor, že takýto názov môže evokovať „slabú = sociálnu“ pozíciu vzdelávacej ustanovizne, blízku spojeniam ako „sociálne zariadenie“, teda niečo pre slabších, zraniteľných, chudobných. Na základe brainstormingu boli formulované a ponúknuté alternatívne pomenovania:

- Akadémia vzdelávania pre sociálne veci; Akadémia vzdelávania v sociálnej práci; Akadémia pre sociálny rezort; Akadémia vzdelávania sociálneho rezortu; Akadémia na podporu sociálnej inklúzie; Akadémia sociálnej práce; Akadémia práce, sociálnych vecí a rodiny (korešponduje s názvoslovím zložiek rezortu)²

¹ Dostupnosť v zmysle garantovania existencie služby pre všetkých a prístupnosť v zmysle možnosti využívať existujúcu službu z hľadiska jej fyzických (architektonických) či finančných aspektov.

² Používanie spojenia „Akadémia vzdelávania...“ považujú niektorí experti/tyky za duplicitné, nakoľko slovo „Akadémia“ sa zo svojej povahy vzťahuje k vzdelávaniu.

- Inštitút vzdelávania v sociálnej oblasti; Inštitút pre vzdelávanie v sociálnej oblasti; Sociálny vzdelávacie inštitút; Inštitút vzdelávania pre sociálnych pracovníkov; Vzdelávacie inštitút MPSVR; Inštitút vzdelávania MPSVR; Inštitút vzdelávania pre rezort práce, sociálnych vecí a rodiny; Vzdelávacie inštitút pre sociálny rezort
- Ústav vzdelávania pre rezort práce, sociálnych vecí a rodiny; Ústav vzdelávania pre sociálne veci; Ústav vzdelávania pre sociálny rezort

Odporúčanie5: Pri pomenovaní vzdelávacej inštitúcie rezortu zväziť popri odporúčanom názve „Sociálna akadémia“ aj alternatívne pomenovanie. Zachovať však pritom princíp nie príliš popisného názvoslovia.

Pluralita subjektov vzdelávania

Ambícia založenia vlastnej vzdelávacej inštitúcie rezortu naznačuje, že táto môže získať na trhu poskytovateľov vzdelávania osobitný status. Osobitný status môže súvisieť aj so záväzkami rezortu zabezpečiť dostupné a prístupné ďalšie vzdelávanie pre všetkých viazaných vzdelávacími povinnosťami vyplývajúcimi z platnej právnej normy (napr. v oblasti špecializačného vzdelávania). Ak sa aj MPSVR SR rozhodne viazať vzdelávacie programy vyvinuté v NP najmä na činnosť budúcej vlastnej inštitúcie, nemalo by to znamenať jej budúci monopol na trhu vzdelávacích subjektov pre uvedenú oblasť³. Existencia viacerých vzdelávacích inštitúcií, ktoré môžu reagovať na vyvíjajúce sa vzdelávacie potreby osôb pôsobiacich v oblasti podpory sociálnej inklúzie, zaručuje vyššiu mieru flexibility celého systému vzdelávania, podporuje kvalitu a možnosť výberu. Podmienkou pre angažovanie sa akéhokoľvek vzdelávacieho subjektu v oblasti zabezpečovania ďalšieho vzdelávania však vždy musí zostať splnenie všetkých zákonom stanovených podmienok.

Odporúčanie6: Aj pri osobitnom postavení vlastnej vzdelávacej inštitúcie nepristúpiť pri zabezpečovaní ďalšieho vzdelávania v oblasti podpory sociálnej inklúzie k jej monopolu na trhu vzdelávacích inštitúcií.

Komplexnosť vzťahov vo vzdelávaní: zákon – povinnosť – motivácia

Počas NP sa v jeho jednotlivých fázach opakovane otvárala otázka komplexnosti a rovnovážnosti právnych vzťahov v systéme budúceho obligatórneho vzdelávania. Ak sa zákonom ustanoví pre určité skupiny zamestnancov/kýň povinnosť absolvovať špecializačné či nadstavbové odborné vzdelávanie ako osobitný kvalifikačný predpoklad pre výkon vlastnej práce, potom je nevyhnutné spracovať systém naviazanosti tejto povinnosti na odmeňovanie a kariérny rast zamestnancov/kýň (porovnateľne napr. so systémom rezortného vzdelávania v školstve, či zdravotníctve). Rovnako je pri plnení záväzkov

³ K možnej pluralite vzdelávacích subjektov sa MPSVR SR hlásilo na odborných fórach počas NP opakovane.

ďalšieho vzdelávania potrebné zohľadňovať mieru zaťaženia zamestnancov/kýň v jednotlivých oblastiach služieb starostlivosti.

Odporúčanie7: Zákomom definované povinnosti ďalšieho vzdelávania v oblasti podpory sociálnej inklúzie previazať so systémom odmeňovania a kariérneho rastu zamestnancov/kýň.

Zhodnocovanie kapacít Profi - komunity

Počas jednotlivých podaktivít NP sa vytvorila solídna expertná báza pre potenciálne ďalšie projektové aktivity (cca 40 expertov/tiek „priameho kontaktu“, spolu s expertmi/kami z procesu pilotného overovania, spolu cca 160 osôb). Ich expertíza je do budúcnosti využiteľná osobitne pre fázu budúceho projektového dizajnovania NP Profi-II. tak, aby bola zabezpečená kontinuita projektovej činnosti a maximalizácia zhodnocovania doterajšej projektovej činnosti expertov/tiek. Do úvahy prichádza aj spolupráca pri potrebe prípadného revidovania spracovaných VP pre NOČ tak, aby zodpovedali náležitostiam VP programov tohto, prípadne iného typu.

Odporúčanie8: Využiť naakumulovaný expertný potenciál Profi-komunity smerom k príprave nových projektových aktivít v oblasti ďalšieho vzdelávania v sociálnej oblasti. V prípade systematickejšieho angažovania vytvoriť k tomu zodpovedajúce finančné mechanizmy pre tých, ktorí/é by sa v rámci takejto spolupráce angažovali.

Zhodnocovanie regionálnych expertíz pre vzdelávanie, experti/tky z prvej ruky

V rámci prípravy jednotlivých VP sa do ich dotvárania angažovalo veľa expertov/tiek z praxe (priameho výkonu jednotlivých typov služieb starostlivosti; experti/tky „z prvej ruky“). Počas záverečného seminára sa otvorila otázka, ako sa môže v budúcnosti využiť ich expertíza v samotnom procese vzdelávania. Nahráva tomu aj zámer vytvorenia regionálnych pobočiek plánovanej vzdelávacej inštitúcie rezortu, ktorých osobitosťou bude práve zakotvenosť v regionálnych špecifikách.

Odporúčanie9: Využívať do budúcich lektorských tímov regionálnych pobočiek vlastnej vzdelávacej inštitúcie rezortu expertov a expertky z procesu pilotného overovania, prípadne z relevantných sociálnych subjektov pôsobiacich v regiónoch – napr. z úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, regionálnej a miestnej samosprávy, poskytovateľov sociálnych služieb, atď. Angažovanie takýchto odborníkov/čok podmieniť kvalifikačným predpokladom pre výkon lektorských činností definovaných v zákone, následne so zodpovedajúcim finančným ohodnotením ich lektorskej činnosti.

Zabezpečovanie vzdelávania na demo-miestach

Pri príprave viacerých vzdelávacích programov sa ukázala potreba zakomponovať do nich aj praktické vzdelávanie mimo priestorov primárnej vzdelávacej inštitúcie, na tzv. demo-miestach. Demo-miestami sú pracoviská, kde sa priamo zabezpečuje výkon konkrétnej služby starostlivosti, pre ktorú sa vzdeláva (napr. zariadenie sociálnych služieb, detský domov, práca v teréne). Predpokladá sa, že pre účely zabezpečovania praktickej prípravy na demo-miestach bude potrebné spoluprácu medzi vzdelávacou inštitúciou/ciami a demo-miestami „inštitucionalizovať“ a do určitej miery formalizovať. Iba takýmto spôsobom sa zabezpečí dostupnosť kvalitného vzdelávania pre všetkých a „nezávislosť“ spolupráce od rozvinutosti neformálnych kontaktov vzdelávacích inštitúcií s vedením demo-miest, či ich konkrétnymi expertmi a expertkami.

Odporúčanie10: Formalizovať vzťahy medzi vzdelávacou inštitúciou a demo-miestami pre účely zabezpečovania praktickej prípravy realizovanej v rámci ďalšieho vzdelávania. Súčasťou formalizácie je úprava podmienok finančného zabezpečenia výkonu vzdelávania na demo-mieste (finančná odmena pre expertov/tky, ktorí/é sa budú venovať účastníkom/čkáam vzdelávania počas praxe), rovnako kompenzácia, resp. zabezpečenie materiálno-technických aspektov a potrieb praktického vzdelávania na demo-mieste.

Zhodnocovanie výstupov jednotlivých podaktivít NP

V rámci prvotných prác na nariadení, ktorým sa vykonávajú vybrané ustanovenia zákona č. 219/2014 Z.z. o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny, nebolo možné zapracovať všetky výstupy NP. Dôvodom nebola len nevyjasnenosť pojmu „nadstavbová odborná činnosť“ voči pojmu „odborná činnosť“ ako nosná činnosť v rámci výkonu povolania, ale aj nedotiahnutosť národnej legislatívy (napr. doposiaľ neustanovená psychologická činnosť v rámci pôsobnosti organizácií a subjektov v sociálnej oblasti; absencia prechodných ustanovení v zákone o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny upravujúcich povinnosti získania osobitného kvalifikačného predpokladu pre nadstavbovú odbornú činnosť, a iné). To však neznamená, že sa jednotlivé výstupy do doby doriešenia týchto otázok nevyužijú.

Odporúčanie11: Na princípe „politiky a praxe založenej na dôkazoch“ využiť výstupy NP (po ich prípadnom dopracovaní) ako odborné argumenty pre rokovanie o ďalších projektových aktivitách v rámci samotného rezortu, ale aj medzirezortne (napr. v rámci spolupráce s rezortom školstva, vedy, výskumu a športu, či s rezortom zdravotníctva týkajúcej sa otázok vzdelávania zamestnancov/kýň). Spracované dokumenty umiestnené na webovej stránke IVPR ako realizátora NP môžu do budúcnosti slúžiť aj ako inšpiratívne materiály pre

pregraduálnu a graduálnu prípravu v oblasti sociálnej práce, ale aj iných pomáhajúcich disciplín, ktoré sa uplatňujú v sociálnej sfére.

Vlastníctvo výstupov NP a procesy akreditácie

Rovnako sa na záverečnom seminári otvorila otázka, ako narábať s jednotlivými výstupmi NP (najmä vyvinutými vzdelávacími programami, ktoré sa nestali súčasťou návrhu nariadenia); do akej miery sú „právne voľné“ pre účely ďalšieho využitia, v zmysle doriešenia otázky vlastníctva týchto dokumentov. Bola formulovaná otázka, či by už v súčasnosti fungujúca alebo v budúcnosti založená vzdelávacia inštitúcia zriadená mimo pôsobnosti MPSVR SR mohla predložiť vzdelávací program spracovaný v rámci NP na akreditáciu a začať po získaní akreditácie na tomto základe vzdelávať. Doposiaľ sa MPSVR SR otázkami tohto typu nezaoberalo.

Odporúčanie12: Vyriešiť otázku vlastníctva výstupov NP (vzdelávacie programy a návrh systému rezortného vzdelávania) tak, aby boli primerane „ochránené“ pred zneužitím treťou stranou; zároveň tiež predísť amortizácii edukačného potenciálu vzdelávacích programov prílišným zdržiavaním procesu akreditácie a ich následnej implementácie v edukačnej praxi.

Kľúčové zadanie do budúcnosti: ak niečo ľuďom prikážeme zákonom, musí to byť pre nich dostupné a prístupné

V súčasnosti nie je kľúčová otázka, ktoré vzdelávacie programy sú alebo nie sú zakomponované do návrhu nariadenia, ale ide o polozenie základov systému - zriadenie vzdelávacej inštitúcie s jasnými kompetenciami, vytvorenie systému akreditácie vzdelávacích programov a zabezpečenie ich dostupnosti a prístupnosti pre tých, ktorí sú viazaní záväzkami ďalšieho vzdelávania pre výkon svojej práce na úseku podpory sociálnej inklúzie.

Záverom: „3T“ úspechu NP Profi-I.

Úspešnosť priebehu a výstupov NP záležala vo významnej miere od toho, že napokon došlo vždy k zosúladieniu na úrovni troch „T“ – „**tém**“ (schopnosť dohodnúť sa, aké vzdelávacie témy sa vyberú pre účely NP), „**tímov**“ (schopnosť dohodnúť sa vo vnútri expertných tímov o všetkých kľúčových otázkach prípravy vzdelávacieho programu) a „**tónov**“ (schopnosť zosúladienia predstáv a záujmov všetkých kľúčových aktérov uplatňovaných v jednotlivých fázach a činnostiach NP).

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z **Európskeho sociálneho fondu** v rámci Operačného programu **Zamestnanosť a sociálna inklúzia**.

www.esf.gov.sk